JOSEPHI LANZONI

Phil., & Med. Doct. Ferrarien., in patria Universitate Lectoris primarij, S. R. I. Collegij Leopoldino-Carolini Naturæ Curiosorum Socij &c.

DE MEDICI OFFICIO, AC MUNERE

EPISTOLA

Ad Excellentissimum Dominum

D. NICOLAUM FACCINUM

PHIL. & MED. DOCT. Ferrariensem.



FERRARIÆ



Josephi Barbieri Typis.
MDCCXXIX.
Superiorum permissu.

Medici nomine multi, re autem, & opere valdè pauci.
Hippocrat. in Lege.



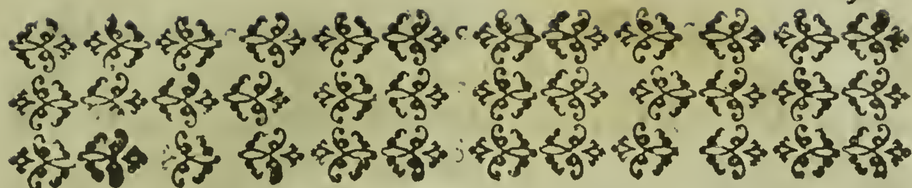
Typographus Lectori S.



Um viderim, plures Medicinæ Tyrones hanc Epiſtolam de Medici Officio, ac Munere, *à Cl.V.D. Ioſepho Lanzono conſcriptam, diligenter tranſcribere, amanuenſes defatigare, ac ſemper ſecum in pe-*

ra circumferre, ob utilia præcepta, & omninò neccessarias animadversiones prò Medica Praxi exercenda, quibus exornatur, & scatet: idcircò utile duxi meis Typis illam evulgare ad maiorem Medicinæ studiosorum utilitatem, commodum, & progressum. Hic meus scopus, & finis; semper enim iustum existimavi in omnibus operibus meis proximo emolumentum afferre. Sed, ut Seneca *consuluit, qui dat beneficium, taceat; narret, qui accipit. Vale.*

Fla-





Lagitasti a me, Excellentissime Domine, ut tibi conscriberem aliquid de Medici officio, ac munere. Expleo nunc quod petisti, ut possum; non forte ut cuperes; attamen me excusatum habeas, nam Praxis medica, & Lectiones quotidianæ, ut tu bene noscis, meis Discipulis faciendæ, parum otij mihi relinquunt, & presertim quia in crastinum Lauream Doctoralem Domino *Benedicto Lollio* pubblicè in nostro Collegio conferre debeo. Utcumque tamen, ad rem venio.

Magnus Medicorum Princeps Hippocrates in *Epist.* ait: *Porrexit mihi manum Deus, quam ubi libentissime aprehendissem, rogabam, ut simul mecum pergeret, & ne me in medendo destitueret:* ex quo liquet, qualis debeat esse Medici religio, ac pietas; videlicet, ut sit pius erga Deum, honestus erga Proximum, & religionis exercitia frequentet. Debet esse temperans præcipuè in giniceis, unde apud Lacedemones Esculapij simulacrum ex agno-casto construebatur. Sit sobrius, sit taciturnus, & occulta artis nostræ mysteria, nec non secretiores ægrotantium morbos evulgare scelus putet, quandoquidem Ægyptij in Medicinæ templis Harpocratem silentij Deum labia digito comprimentem adorabant. Erga omnes sit comis, cunctis officiosus, Socijs amabilis, reli-

quis urbanus, nemini onerosus, ægrotantibus placidus, facilis, blandus, suavis, siquidem *Hippocrates lib. 7. Epidem.* ęgris gratificandum esse nos monet; neq; ferat torvi faciem tyranni, non enim illi data est potestas excruciandi ægros, hominesque impunè necandi. In omnibus porrò sit semper prudens; nullum enim, ait *Iuvenalis*, Numen abest, si sit prudentia; quæ iuxtà Marsilium Ficinum est omnium virtutum regula. Non sit in praxi pręcipitanter timidus, nec temere securus; non sit ostentator, ut evitet suspitionem inanis gloriolæ, vel ignorantiæ, aut avaritiæ; cum ratione sit audax, quia, referente *Schmitzio*, sedes, & idea morborum sensum fugit, undè verificatur illud Hippocratis, quod timiditas in medendo impotentiam, audacia verò ignorantiam Artis indicat. Ad Experientiam sępè confugiat etiam repugnante ratione, cum hęc sit rerum magistra. In morbis incognitis, ac non ritè perspectis ægros non deserat, nec à medicaminum pręscriptione abstineat, sed ea communia sint, donec res patuerit, & negotium committatur naturæ, quæ sola est morborun medicatrix. Ægrotis nè facilè credat, sed morbi ideam proprijs notis, ac signis investigare tenetur, ac sedùlò inquirere, nec non morborum causas accuratè rimari. Prudens, & cautus videat, & provideat, ne quid insidiarum struat morbus latens: In quibusdam morbis periculosis potiùs spectator, quàm actor sit: In prognosi instituenda ne sit nimis pręceps, nec in eadem nimis securus, aut tardus; nec debet semper metu ægrotos terrere, & omnia periculi plena asseverare; uno verbo in prognosi suspendat iudicium, nisi certò constet; potest enim decipi

cipi

cipi, cum nominis ſui iactura. Pulſum diligenter examinet, ne fallatur, & qualis in ſanitate pulſus ſit, ſcire in primis oportet; & utriuſque manus pulſum tangat. Sollicitus ſit, non tam ut proſit, quàm ut non obſit, cum turpius ſit videri nocuiſſe, quam non profuiſſe. Empiricos quandoque imitetur, ut morbos expellat, qui ordinarijs remedijs vinci non poſſunt. Conſultationes ne fugiat; conſultandi enim munere, nullum inter medicorum officia eſt illuſtrius, ut potè quo ſolo a doctis Medicis indocti diſcernuntur, qui non ſecus ac docti medicinam faciunt, rudique vulgo imponunt; Medicorum enim conſultatio magni ſemper fuit ad artem noſtram momenti: Conſultationes autem, iuſſu *Hippocratis*, abſque contentione, & altercatione fiant, ne deriſui ſe exponat Medicus; diſcordia igitur inter Conſultantes ſemper eſt damnanda, quia privati odij pertinacia ſtimulat in publicum exitium, ac plerunque laborantium ſalutem pręcipitat: Seorſim autem ab ægris conſilia medica facienda ſunt, ut liberius quid ſperandum, vel metuendum proponatur. Non improbos medicos imitetur, qui famam, quam virtute nequeunt, fraude, doloque comparare nituntur. Ne ſe collaudet, aut morbum parvum magnifaciat. Non accedat ad ægrotos, niſi rogatus, quod pręceptum maximè obſervandum ait *à Caſtro*: & hìc riſum retinere nequeo, dum Medicum Senem ſed ſordidè avarum novi, qui ſępe Monaſteria petit non vocatus, & poſcit, an aliquis de Familia ſuæ operationis indigeat; quod certè ineptum, ac ridiculum eſt: In odoribus minimè ſit affectatus, pręſertim cum Virgines non omnes bene ferant odo-

res: ungues abſcindat, manus nitidas ferat, munditiei ſtudeat, luxum tamen vitet: Vocatus veniat tempeſtivè, ſalutet ęgrum, & condolentiam teſtetur, quærat an longo tempore decumbat, obſervet ætatem, blandè prius colloquatur, indè pulſum tangat bis modeſtè; examinet hypocondria, tangat partem affectam, ægrotantis linguam exploret, & nihil omninò omittat eorum, quę ad exactam morbi cognitionem facere poſſunt; nec cum ægris bibat, ac comedat, nam nimia familiaritas parit contemptum, ut ait *Riolanus*. Simplicibus cum poſsit mederi, à compoſitis ſe abſtineat; in compoſitione enim medicamentorum fugienda eſt illa theriacalis, & nauſeabunda variorum ſimplicium commiſtio, quę non eſt neceſſaria, ſed inutilis, incerta, & ſumptuoſa; natura quippè paucis contenta ſimplicibus gaudet, & ſæpè unica herbula appropriata morbus citiùs, ac fęliciùs profligabitur, quam prodigioſis illis compoſitionibus: Audiat queſo *Dom. veſtra Excellentiſs.* id, quod de hac re ſcribat *Clariſs. Georg. Baglivus de morb. ſucceſſ.* „ eruendo morem, & conſuetudinem vulgarium medicorum,
„ qui alia ratione curare morbos neſciunt, quam
„ ſatiando ſtomachum ſyrupis, conſervis, &
„ mille nugivendulis pulveribus „ *Tyrones mei*
„ *quam, paucis remedijs curantur morbi; quam-*
„ *plures vita tollit remediorum farrago*, &c. idemque mutatis verbis innuere videtur in ſuis Epiſtolis Sapientiſſimus *Redi*. In morbis autem curandis, & in ſanitate cuſtodienda, non ſemper auxilijs utendum, ſed oportet interdum quieſcere, hoc eſt nihil prorsùs, pręter commodam victus rationem, inſtituere; ſic fieri oportet in ijs, qui per-

fectè iudicantur, vel iudicati sunt, ut in morborum statu; sic iubente *Hippocrate in aphorism.* Medici enim, ait *Livius*, plus interdum quiete, quam movendo, & agendo perficiunt; ità Naturæ sępè multorum affectuum curatio est committenda, ut docuit *Sydenamius*. Die decretorio, ac critico nunquam evacuatio instituatur, quando necessitas non urgeat, ac cogat. Esto in arte, nostra generalis regula, semper blandè, ac lentè procedendum in omni cura ægrorum, uti etiam docuit *Franc. Sylvius de Leboe*. De mercede non paciscatur, hoc enim proprium est Agyrtarum, non sapientum virorum. Nec semper ægris severè deneganda, quæ natura summe appetit, vidi enim Mulierem à pertinaci vomitu liberatam nucibus edendis concessis, quas enixè postulaverat. Morborum incurabilium curam non suscipiat Medicus, ut pręcepit *Hippocrates lib. de Arte*; morbi enim in triplici sunt classe; Leves, quos natura sanat, Mediocres, qui à Medicis tractantur, & Incurabiles, qui linquendi, ne cum promiserimus sanare, ignominiam, prò Gloria, referamus. Amuleta ne spernat, & medicamentis occultarum qualitatum, ut dicunt, multam non adhibeat fi-
,, duciam, inquit enim *Galenus* -- qui volet esse
,, pręclarus Medicus, ijs medicamentis, quæ ægros
,, iuvant a qualitate occulta, raró uti debet - Quidam Medici remedia omnia chimica negligunt, & formidant, alij e contrà illa suprà modum extollunt; sed medium tenuere beati: Mercurius porrò in usum non est ducendus, & non loquor de præparato, sed de crudo, qui anxietatem inducit, monet enim *Vualeus in Met. med.* se novisse malencolicos, qui se lue venerea laborare putarent,

tarent, medicumq; tandem eo persuaderent, ut ad Mercurij usum deveniret, unde sequenti die moriebantur. Neque laudare possum nonnullos nostros Medicos, qui pillulis mercurialibus utuntur, cum sanè tutioribus, mitioribus, ac salubrioribus remedijs uti posent, ut Salsa parilla optima: Post usum Mercurij (sunt verba eiusdem *Vualci*) facilè sequitur dyssenteria, obstructio, & nervorum debilitas; hinc Mercurio inuncti incidunt in paralysim; & vidi tumores, cęcitatem, & surditatem à Mercurio sumpto inductam; quo circa legi meretur erudita Epistola lib. 14. Clariss. nostri *Io: Manardi*, in qua multa contra Mercurij usum in re medica inveniuntur egregiè à tanto Viro exarata, prodit enim malignitatem hydrargiri, & insitiam illorum accusat, qui tali utuntur remedio. Caveat insuperMedicinæProfessor, ne artem nostram turpiter servilem faciat, quemadmodum quidam medici, qui ter, quaterque in die ęgros invisendo, propriam insitiam sedula officiositate compensant,& nisi doctrina illustres, saltem sunt blanditijs insignes, à *Galeno* ipso derisi, dum quidcquid eis adulantibus iubetur (ait ille) mancipiorum more faciunt, ideoq; à cordatis Viris, tanquam turpes Agyrtę, & pedissequi rudes irridentur; ex quo artis apollineę vilipendium oritur, & ars omnium præclarissima (sunt verba præcisa Clariss. *Lancisi*) omnium vilissima existimatur; unde plus prę-mij datur Coquis ad crapulam, quam doneturMedicis ad salutem; quod etiam tempore suo innuit *Galenus* ipse, dum scripsit, *Divites Medicis coquos preferre*. Insuper Medicus sit imprimis erga Collegas sociabilis, nec arceat alios à visitatione Ægrotantium, nec politicè, ac studiosè Medicos,

ſui æquales, imò doctiores ab infirmis amoveat; privat enim alieno conſilio Ægrotantes, lędit amicos, atque ne prodat ſuam inſitiam, morbo affectos ſuæ curæ commiſſos prodit, ac fallit. Sit Medicus converſatione affabilis, non garrulus, nec maledicus, quales ſunt Parabolani, & Circulatores; non ſit blaſphemus, neq; aleator, nec rixarum, & contentionum cultor, nec iura ſpernens, ac Principis Edicta contemnens, ne incidat in Apparitorum manus, hoc enim ſummi dedecoris eſt, & totam Medicorum familiam infamat. Summopere execratur *Io: Bohnius* illam nonnullorum Medicorum imprudentiam, aut mavis animi malignitatem, per quam præ alijs emergere, hoſque ſubigere, ſeu ſupplantare moliuntur; philautia, nimirum, ambitione, & vanagloria inflati, eos parui faciunt, irrident, conuicijs inceſſunt, cavillant, ab Eruditorum candore abhorrènt, ſola ſua ipſis arrident, ac aliena ſemper deſpiciunt, quam quidem amarulentiam, modò coram, & palam, modò clam, & à tergo ſpirant; utrumque varijs artificijs, imò aliquandò ſub blanditiarum, & collaudationum ſingularì ſpecie occultant; laudant alterius Medici Eruditionem, & dolent eiuſdem in Praxi infelicitatem, & ut oprimant eiuſdem virtutem, dicunt, multum valere in Poeſi gręca, & latina, ac italica, in Sanctorum PP. monumentis, in ſacra, & prophana eruditione, parum verò in praxi medica adminiſtranda, quaſi quod diverſa eſſent inſtrumenta Sapientiæ, alia Medicinæ, alia Philologiæ &c.; verùm cum eadem ſint in homine inſtrumenta ſciendi, ideò ſi bonus erit Philologus, Eruditus, Poeta, erit etiam Medicus illuſtris, Anatomicus inſignis, & Practicus

celebris, si hasce Artes coluerit, quemadmodum fuere antiquis temporibus *Galenus*, *Celsus*, *Fernelius*, *Fracastorius*, recentibus autem *Malpighius*, *Tozzi*, *à Capua*, *Redius*, *Bellini*, alijq; plures, in quibus enumerandis tota non sufficeret dies; Absint Medici illi, qui favorem quærunt Muliercularum, Barbitonsorum, Obstetricum, & per harum commendationes, ac ut ità dicam, patrocinia, praxim quęrunt, & ægrorum visitationes comparant, hoc enim ignorantiæ est signum, siquidem *Plautus in Amphit.* ait *Virtute ambire oportet, non favitoribus; Sat habet favitorum semper, qui recte facit.*

Nefas ferme esset credere, Medicum aliquando colludere cum Pharmacopęis, quęstus reciproci, atq; sordidi causa sancita, ita ut in Ægrotantis damnum, medicinas pręter necessitatem, & maioris prætij præscriberet, quod tam iniquum est, ut nefas quoque sit hoc de veris Medicis cogitare. Vitium sequens nonnullos Medicos vexat, quod sanè fugiendum, nempè si à Medico morbus gravior, & periculosior fingatur, ac reverà sit, eum in finem, ut si æger moriatur, erroris suspicio à se declinetur; sin revalescat stipendium augeat, & magis ægrotans Medici decantet laudes; hoc enim histrionis esse, ait *Celsius*, paruam rem attollere quò plus præstitisse videatur. Medicus in dieta pręscribenda ne sit rigidior: in medicaminibus non excedat, in remedijs administrandis à virium proportione nunquam recedat. In uno tantum reremedio spem omnem non collocet, veluti si esset *Panacea*; nihil intermittat calumniæ metu, nec sit timidus, nec pertinax, non sit assentator, non iactabundus, non malignus, iuxtà conscientiam deponat, ad medendum vocatus sit promptus,

tus: ægros pietatis admoneat, confeſſionem ſacramentalem inculcet, agat ſecundum rationem, & experientiam, conſuetudini indulgeat, ac ſemper Deum, tanquam Medicinæ Authorem cognoſcat; ait enim *Marſil. Ficinus*, Medicinam ſinè cæleſti favore, ſæpiùs eſſe inanem, ſæpè noxiam: Tutò autem curabit Medicus ægrotantes artis noſtrę beneficio, convenienti qualitate, comoda menſura, & tempore opportuno exhibendi remedia. In Morbis verò debilibus medicinæ fortes non ſunt pręſcribendæ, in debilibus debiles, valentibus valentia pharmaca conveniunt, & quæ longo tempore ſunt contracta, lente curare oportet, quæ breui, breviter. Advertat igitur Medicinæ Profeſſor, ſemper utenda eſſe medicamenta ſuavia, & quo ad colorem, odorem, & ſaporem, ut fieri poteſt, grata, & iucunda, quod etiam ſupra innui. In prima Infirmi viſitatione inquirat Medicus, quid doleat, ex qua cauſa, quot diebus, an alvus ſecedat, quo victu utatur; conſideret ætatem, ſexum, temperiem, conſuetudinem, anni tempus, aeris conſtitutionem, loci ac regionis rationem, vires, & an aliquid divini inſit in morbo examinet: In Fęminis ſciſcitetur, an mulier ſit gravida, & quot menſibus utero gerat; an menſes in virginibus, vel non gravidis, vel lochia in puerperis rite fluant. Quærendum inſuper an, & quibus hactenus uſus fuerit Infirmus remedijs, an parentes tali morbo laboraverint, & an ſæpe, vel raro morbo tentetur. Præter omnia obſervet Medicus Ægri loquellam, faciem, oculos, linguam, decumbendi modum, inſpiciat urinam, & alias, ſi adſint, excretiones obſervandas. Officium autem Medici eſt, morbos ſanabiles ſanare, & inſa-

insanabiles prędicere, ne, si fortè Ars a vi morbi victa fuerit, vel ignorasse, vel errasse videatur. Audiendus est *Vueinartus*, qui ægritudine incipiente docuit, medicum debere iudicium suum suspendere, atq; Oraculi more ambigue de morbi exitu pronunciare; *satius enim* (sunt verba *Galeni*, *de dieb. decret.*) *est tacere, quam temere pronunciando falli*. Poesis commode inservit Medico, quatenus eum divertit, præcipue horis succisivis, eamq; non quidem, ut civem, sed peregrinam tractare licet, hęc enim erit pulchrum Medici ornamentum; sicuti eloquentia eruditione munita, erit quodammodo necessaria, tum in Cathedris ad Artis decorem ostentandum, cum ad Iuvenes erudiendos, Conclusiones pubblicè defendendas, ac Tyrones Laurea Doctorali donandos, nec non lectiones, tum publicas, tum privatas exornandas. Anatomiæ, Botanicæ, Chymiæ, Phisicæ, Pharmaciæ, atque Chirurgiæ incumbat; nullus enim bonus est Medicus, nisi qui illis artibus imbutus sit. Vitet Medicinæ Professor avaritiam, superbiam, & arrogantiam, nec alios suos collegas, tanquam volitantes umbras ex alto despiciat, ac se solum (*ut verbis utar Vueinarthi*) cæterorum medicorum exemplum, Artis Hippocraticæ canonem, & archetypum vana ostentatione arbitretur, sicque nimium sibi fidens etiam in gravibus periculis alios sibi adiungi, non modo non postulet, verum etiam oblatos repudiet.

Ingratos etiam, qui iam olim e vitæ discrimine erepti, detestanda ingratitudine, beneficentiam Medici contempserunt, nec præmiati sunt, cum denuo ad opem ferendam impudenter accersunt, quamvis medica ope non digni esse videantur, attamen

men omnino hos negligere nō oportet, ne avaritię ac crudelitatis accuſetur Medicus, cuius ſuprema debet eſſe cura, ut nihil unquam committat, quod, vel chriſtianę caritatis iura frangere, vel nobilem, & pręclaram, ut ait pręallegatus Auctor, facultatem noſtram turpi pecunię exactione fędare poſſit; humanus enim, & miſericors ex propria natura, & Medici munere, Medicus eſſe debet, ut de ipſius parente *Auſonius Gallus* cecinit.

Obtuli opem cunctis poſcentibus artis inemptæ,
Officiumque meum cum pietate fuit.

Medicus per Epiſtolas curare poteſt aliquos morbos cronicos, longos, & contumaces, non autem acutos, qui ingentes mutationes brevi tempore ſubeunt, & in eodem ſtatu nunquam permanent, de quibus dicit *Hippocrates*, difficilem eſſe prænunciationem ſalutis, aut mortis: *Galenus* tamen cronicos morbos per epiſtolas ſe curaſſe ait, uti fecere *Manardus* noſter, *Langius*, *Mercurialis*, *Io: Fortis*, *Redius*, *Malpighius*, & alij plures. Monitos volo Medicos in morbis gravibus, ac præſertim in illuſtribus viris, ſemper debere vocare alios Medicos, nec facere, ut quidam Profeſſor octogenarius nimis in ſe; ac ſua ætate confidens, qui ab ægris ſuis arcere ſtudet Medicos Collegas, ne fortaſſis inſitiam ſuam palam faciat, & nomen boni Practici arte acquiſitum amittat; nam plus vident oculi, quam oculus, & iuxta proverbium, *unum nihil, duos verò plurimum poſſe*; hinc *Homeri* illud quadrat.

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

quod agnoſcens *Ariſtoteles*, in medicina neceſſarium eſſe plures vocare Medicos, ait, & Alexandrum Magnum in quadam epiſtola ſic alloquitur,

tur: *ne uni fidas Medico, poteſt enim tibi detrimentum afferre, quare ſi quod pharmacum tibi accipere expediat, id facito conſultatione multorum.* Graviter inſuper peccaret Medicus, qui abortiva medicamenta utero gerentibus exhiberet, nam sępe non ſolum fętum perdunt, ſed matrem ipſam in exitii periculum ponunt. Medici prudentis eſt, conſilia ſalutaria ſanis hominibus dare, quibus ſcilicet imminentia mala pręveniat, ſicq; ab ęgritudine præſerventur. Segnities autem in Medico increpatur ab *Eraſto;* occaſio enim cum ſit præceps, non tardandum, ſed in medendo feſtinandum eſſe commendo, maxime quando urget neceſſitas. Obſervandi ſunt in Medicis, ut ait *Tholoſanus lib. 17. de repub. cap. 7.*, pudici mores, nam ſi luxuria ſunt putidi, multa poſſunt ad corrumpendam pudicitiam Mulierum, aut ſui, aut alterius gratia meditari, quod quàm malum ſit quiſq; ſapiens cognoſcere poteſt, hoc enim a Chriſtianis moribus alienum eſt, & divina Lege damnatum. In plebeis verò curandis interrogare oportet, quam artem exerceant, ex diverſarum enim artium exercitio morbos oriri docuit *Clariſs. Ramazzinus.*

Advertat inſuper Medicus non frequentibus medicinis uti, ſæpe enim impediunt criticos motus, ut ait *Luc. Tozzi in com. Aph.* 1. unde *Galenus* inquit - Quędam peccata a Medicis committuntur,
„ putantibus niſi quis ingreſſus ad Ægros, deinde
„ de ſuccingens ſe, vel cataplaſma impoſuerit,
„ vel perfuderit, aduſſerit, vel Clyſterem indiderit,
„ derit, vel venam inciderit, vel cucurbitulas
„ adiunxerit, vel confricuerit, vel nutriverit, aut
„ huiuſmodi aliquid factitaverit, nihil ab ipſo geſtum

,, ſtum eſſe artificioſum; ii enim, quoties ad æ-
,, grum accedunt toties peccant: an ii Medici
,, ſint, an Carnifices cæteri iudicent.

Peccat etiam Medicus utendo pharmacis antiquioribus, ac ob longum tempus rancidis, ætatis enim iniuria amittunt vires ſuas medicamina, ut innuit *Cl. Redi in ſuis Conſult.* Nihil æque, cenſente *Seneca*, *Ep. 2.* impedit Sanitatem, quam remediorum crebra mutatio; adde, & Medicorum; recte enim non minus quàm vere canit *Ovidius*.

Nunquam crede mihi a morbo curabitur ęger,
Si multis Medicis creditur una febris.

Eorum enim copiam ſemper fuiſſe damnoſam, ait *Frider: Hoffman. in not. ad Poter.*

In reconvaleſcentibus reſpiciat ſemper Medicus, non ad appetitum, ſed ad vires, lentè enim reficere oportet. Medici autem tenentur gratis curare pauperes ægrotantes, ut ait *Tiraquellus de nob. cap. 29.* In nonnullorum porro morborum cura, melius erit a medicaminibus abſtinere, ne exaſperentur, & maiores fiant, velut irritati, ut evenit in cancris; ait enim Hippocrates: *cancri curati facilius pereunt, quam non curati*, unde recte *Ovidius*.

Curando fieri quędam maiora videmus
Vulnera, quę melius non tetigiſse fuit.

Varietatem vocabulorum ſcire Medicum oportet, veteres enim horum ſunt prodigi, & qui non patitur prodigalitatem iſtorum inepte doctus eſt: ita ſentit *Caſp. Hoffman. de med. ofic. lib. 2. cap. 91.* Sicuti etiam ſcire coſmetica ad illum pertinet, quatenus ea poſſunt humanam lædere naturam. Ego autem commendare non poſſum Medicos illos, qui licet habeant in pharmacopęis tot, ac tanta medica-

dicamenta, attamen a rebus ſordidis remedia volunt deſſumere, ut a lotio humano, ſtercoribus caninis, pavonis, & aliis huiuſmodi, quæ nauſeam movent: & propterea deridentur a *Clariſſ.* D. *Luca Scrochio in Miſcel. Curioſ. An.* 1. *dec.* 2. *pag.* 192., ideo Medicus a ſordidis medicinis, quantum poteſt abſtineat. In morbis difficilioribus debet Medicus aperire cadavera, ad eruendas morborum ſedes, ac rimandas affectionum difficilium cauſas, & ita dare operam, ut ægrotantibus proſit, ſi queat, ſi verò nequeat, ſaltem ulteriorem prohibeat lapſum; Medicus enim ſolers, ait *Io: Bapt. Sitonus*, non tam artis medicæ augmento, & medicamentorum inventioni ſtudere debet, quam veritatis ſtudio flagrare, & methodum habere expeditam, qua vera a falſis diſcernat, iuxta *Galenum*. Dixi ſupra ægris a Medico gratificandum eſſe; nunc moneo non tantum hoc ratione remediorum, verum quoq; ratione ciborum, & potuum, in iis quoque quę vident, aut tangunt, cęteriſq;, modò non multum noceant; nec hoc ad gratiam ſolum, ait *Manardus* noſter, & docet *Galenus*, ſed veluti eius utilitati conſulendo; quia quę cum voluptate ſuſcipiuntur, ventriculus amplexari conſueſcit, & facilius concoquere, atq; e contrario quę diſplicent, refugere, ceu nauſeas, inflationes, & fluctuationes inferentia, indeque fieri magna ex parte, ut cibus, qui erat paulo deterior, non talis maneat, ſed interdum melior evadat: ex quo patet, bene agere illos Medicos, qui voluntati ægrorum obſervientes, in iis, quæ nocere non poſſunt, adulatores benevoli apparent: Medicus autem ad Senium deductus, & defectum interiorum ſenſuum iam habens, puta octogena-

rius

rius, medendi artem non debet exercere, ut ſentit *Paul. Zachias qu: med. leg.*; ne ſcilicet, in artis noſtræ dedecus, in ægrorum viſitationibus obdormiat, obmuteſcat, non memoretur de ſymptomatibus antea paſſis, ac de medicamentis nuper præſcriptis, & ridiculoſe loquendo adſtantes moveat ad riſum, & familiares ægrotantium provocet ad cachinos. Advertat porro Medicus, ne iniuriam afferat alicui, quarum maxima creditur, quæ famam deturpat, rapit honorem; multò namque maior exiſtimationis, & famæ, quam rei, commodique, viro bono habenda eſt ratio, unde *Flaccus ſat. 2.* cecinit.

Fama malum gravius quam res trahit.

hinc meritò imperialibus ſancitium eſt legibus, eos elligi Medicos, qui præter artem apprime morum polleant probitate. Prætereà, cum multa, ac difficilia in Medicina inveniantur, prudens, & cordatus Medicus vires ſuas metiatur, ne plus oneris unquam ſuis imponat humeris, præſertim ſi plures eodem tempore ægrotantes inviſere oporteat; ideoque *Clar. Gaſp. a Reies* conſulit, ut Medicus ſolùm octo ægros curandos ſuſcipiat, vel ad ſummum duodecim; aliter autem ſi faciat, dubium non eſt, quod in multis deficiet; & multa illum pręteribunt, quæ advertere, & pręvidere oportebat; rectè ſiquidem dictum eſt; *in multitudine operum confunditur Artifex*; quia verò ægri non omnes convaleſcunt, non ideò nullam Medicinam eſſe, ait *Cicero 2. de Nat. Deor.*

Medici, ac Iudices ſimilitudinem habere non tantum profeſsione ipſa, ſed etiam munere docuit *Sebaſt. Foxius ſup. Platon. de republ.* Medicus enim mòrbos corporis, Iudex animi vitia curat;

ille

ille morborum peritus, & inteligens constitutionis cuiusque esse debet, hic ingeniorum, & morum civilium doctus; uterque probus, & diligens; uterque senex, aut saltem experimento peritus: Benè igitur in *Symp.* aiebat *Plato*, Medicinam esse, scientiam amorum corporis ad repletionem, & evacuationem, & qui cognoscit in his honestum, & turpem amorem, hic prò maximo Medico habendus est, & qui transmutare potest, ut pro altero amore alterum adipiscatur, & ut quibus amor non inest, cum tamen inesse oporteat, illic inducatur, & ut quibus inest, eximatur, is profectò bonus fuerit opifex; oportet enim, quæ inimicissima sunt in corpore, quantum fieri potest, amica facere, & ut se mutuò ament efficere; inimicissima sunt quæ sunt maximè contraria, frigidum calido, amarum dulci, siccum humido, &c. unde Medici boni dant operam, ut ægrotantibus prosint, si queant, si nequeant, ulteriorem prohibere lapsum debent, ut ægrotantibus prosint; Animadvertat insuper Medicus in curandis morbis debere proximum suum tanquam se ipsum tractare, ac familiam suam; ne fortasse quod ipse non vult, alteri faciat, nec prodigus remediorum in aliis apareat, cùm in se sit avarus,
Ovvenius enim de illo cecinit.

Pharmaca dat Medicus, non solet accipere:

Medicus tria non ignorare tenetur, præterita, idest, unde infirmitas originem traxerit; præsentia, in quo scilicet gradu, & statu ægritudo existat & futura, idest utrum curabilis, ac mortalis sit, quinimo; ait *Brancacinus de iur. Doctor. lib. 4. cap.* 11. peccare Medicum, qui scienter applicat infirmo dubia medicamenta,

cum

cum melius ſit Ægrotum relinquere in manu ſui Creatoris, & beneficio naturæ, quam periculo ex ponere, eundem ſupponendo dubitabili medicinæ. Ulterius boni temperamenti, & ſanæ corporis habitudinis eſſe debet Medicus, boni coloris, elegantis figuræ, nec deformis, ut pueros terreat; turpe enim ſemper iudicavi videre Medicinæ Profeſſorem gibbum, claudum, ſurdum, monoculum, ore diſtorto, oculis perverſis, gena turpiter atracta, ſtrabiſmo, vel lue gallica affectum, vel ſcabioſum, ne forte poſſit de illo dici *Medice cura te ipſum*: Nullus ſit ergo Medicus, vel colore rufus, vel fiſtuloſus, ac denſa ignaviæ caligine obductus, nec oris fætore nauſeoſus, nec tremore correptus, & veluti paralyticus, qui nec arterię motum colligere, neque formulam remedij pręſcribere nervis impotentibus valeat, nec ſit ventricoſus, ac tumidus, *cui ſatient vaſti ſpatioſa volumina ventris*, nec phyſiognomiam iudaicam pręſeferat; iſti enim, ne quidem minima Æſculapij veſtigia incerto pede ſignantes, in ſacram Apollinis ędem, ac Hygię Fanum non vocati, ſed fraudolenter intruſi dicuntur: pręterquam quod vulgus pluris exiſtimat eos, qui bene diſpoſitum corpus habent, ſicquę, ut opinionem captet, Medicus veſtitu decoro utatur. Memor ſemper eſto illius, quod ſcripſit olim *D. Thomas in 2. de anim;* nempè, Medicum nihil aliud facere, quam auxiliari naturæ ad expellendum morbum, quo auxilio non egeret Natura, ſi eſſet fortis; quis ideo, ait *Ang. Politianus lib. 2. Epiſt.* non videt, plus eſſe a Medico, quam a morbo periculi, ſiquidem & morbus alius pro alio curetur, & alia pro aliis remedia afferantur. Et quia in om-

in omnibus penè rebus presens seculum abusum facit, sic evenit in magno illo medicinæ practicę auxilio a Venę sectione petito, cum enim Medicinę Magistri phlebotomiam introduxissent, veluti remedium extremum in magnis morbis solummodò concedendum, paulatim talis accessit nonnullorum temeritas, & audacia, ut in qualibet vel minima vertigine, dolore, tristitia, febre, depuratoria, *quæ alternis fit rediviva diebus*, sanguinis misio celebratur magno cum naturæ detrimento; sicque, quod olim summa premeditatione faciendum erat a veteribus Medicinæ Magistris, nunc inconsultò, & veluti per iocum a nostris Medicis exercetur, & Sanguis, qui est Naturæ thesaurus, velut aqua fluminis disperditur; de quo solemni abusu fuse scripsi *in meis Consultationibus num.* 124.

Animi, & Corporis colligatio, & connexio summopere animadvertenda, cum animi motus, & affectus, quoad fieri potest, à medico pernoscendi erunt, unde legendus liber *Pauli du Bè*, cui titulus *Medicina animi*, *& corporis*. Abstineat a Vesicatoriis, & ab omnibus superstitionibus, ac veneficiis, in curatione enim morborum a Dęmonum arte longè stare oportet; ad corpora quippe curanda, medicamenta, non verba, non sigilla, non veneficia adhibenda sunt, & esset plusquam palmare crimen, ait *P. Maraviglia leg. var. doctrin.*, rebus ad curandum superstitiosis uti, eaq; adhibere, quorum usus ratione naturali minimè probatur, licet, quod rarissimus est, faustus ea probaret eventus.

Moderandam censeo audaciam nonnullorum nostrorum Medicorum, qui in tenellę ætatis, & pe-

nè lactantibus puellis a venæ sectione non abstinent, quod sanè ægerimè admittit earum tenuis natura, leve alimentum, ac virium languor, neque ullis a Sapientibus Scriptoribus (sunt verba *Riverii*) patrocinio defendi potest nova hęc mittendi sanguinis licentia; Venę sectio enim, ut etiam supra dixi, est extremum, & magnum remedium, &, suadente *Celso*, sępe vel occidit, vel liberat. Præceptum est *Clar. nostri Ant. Mus. Brasavoli*, non posse convenienti dieta uti in pręgnantibus, nec illis exhibere pharmaca potentia, ac fortia, ne abortus accidat. Advertendum porrò nostram Civitatem fortasse non pollere bonis, ac sapientibus Medicis, & ratio huius dat *Aristophanes* canendo

Quis hac in urbe sit Medicus? ubì Medicis
Neque præmium est nullum, neque magni ars ipsa sit.

nnde *Juvenalis in Satyr.*

. . . *Quis enim virtutem amplectitur ipsam*
Pręmia si tollas

Dolendum enim profectò, in nostra Urbe doctos Viros neque laudem, neque lucrum acquirere, de quà re alibi forsan difusè loquar; cuius rei forsitan in causa est ipsorum Medicorum dissensio in omnibus Medicinæ operationibus, non tantum in tot morborum diversitate, ac totius Medicinæ partibus, in quibus ratio, & iudicium exercetur, sed etiam, quod mirum est, in ipsis anatomicis, in quibus oculi, & manus operantur. Cum autem Morbi verbera Dęmonum sint, teste *Barthio in advers. lib.* 42. veniunt enim ob peccata; unde *in Ecclesiastico c. 38. v. 15.* habemus: *Qui delinquit in conspectu eius, qui fecit eum, incidet in manus*

Medi-

Medici : ſic iunguntur in Apoſtolorum poteſtate à Deo tradita morborum curationes, & fugæ malorum Spirituum; ſicque alibi morbi Satanæ vincula appellantur : idcircò ſemper pius, & in Dei gratia debet eſſe Medicus, & nunquam laqueis peccati irretitus, ut permittente Deo valeat feliciter ęgros curare. Deum denique timeat Medicinæ Profeſſor, Regalis quippè Propheta nos monuit, initium veræ Sapientiæ timorem Domini exiſtere. Et hæc ſunt, *Excellentiſſime Domine*, quæ ruditer, inconditè, & currenti calamo meditari, & ſcribere tempus permiſit. Habes hìc, ſi non quod optabas, ſaltem quod potuit ſexagenarius tuus Præceptor *Lanzonus*, & quod ab homine, qui te valde diligit, ut deſideratur, recipies. Vale.

Ferrariæ Decim. Cal. Maij 1727.